

SYNCHRONICITY, HAZARD AND PREDESTINATION IN CRIME AND PUNISHMENT BY DOSTOEVSKY

Adonis Bunghis, Assist. Prof., PhD Student, University of Oradea

Abstract: The paper situates itself at the border between literature and Jungian analysis. In the novel "Crime and punishment" we can detect a series of synchronicities, namely significant coincidences or non-causative correlations of which if we take them into account we could absolve Raskolnikov from his murder. Therefore the executioner can become victim and the other way round as in a quid-pro-quo meant to confuse in order to maximize the enigma regarding the fate game. Thus this critical approach situates itself as a new paradigm to the literary critique so far that sets the intention of committing crime blaming him completely. These significant coincidences which often appear in the novel Crime and punishment are meant seemingly to contradict us and urge us at the same time to re-evaluate the position regarding our destiny, catching us like in a subtle game of existential anxiety in view of the hazard and predestination in our life. The sense of existential interrogation regarding the freedom decision and also of the action resides in the paradox to which we are all submissive so long as we are conditioned by events and circumstances that are found beyond our capacity of control and our free will. The use of synchronicity by Dostoevsky is a conscious intentional act with the purpose to urge us ponder on the measure wherein we are able to exercise our free will and our personal freedom in a given context, be it influenced by events and external circumstances, sometimes unidentifiable, be it as an internal reaction which functions as an impulse or a basic drive and which influences our existence directly.

Keywords: *synchronicity, existence, hazard, predestination, destiny.*

Personajele lui Dostoievski sunt parcă conduse de o mână nevăzută, ca niște păpuși în mâna păpușarului (Dumnezeu) care se joacă cu ele pe frânghia destinului. Oare cât sunt ele responsabile de actele lor și cât sunt victime ale unor situații circumstanțiale, parcă predestinate să ducă până la capăt o misiune prin care se purifică prin suferință, rămâne încă o enigmă neelucidată, voit intenționată de către scriitor.

În acest context, metafizica răului se situează ca o abordare pe deplin justificată în înțelegerea acestor aspecte paradoxale care demonstrează că aceste ființe sunt imperfecte și astfel ușor determinate de circumstanțe care se situează în afara înțelegerii lor. În *Crimă și pedeapsă* putem detecta o serie de sincronicități, adică de coincidențe semnificative sau corelații acuzale de care, dacă am ține seama, am putea să-l absolvim pe Raskolnikov de propria crimă. Până la urmă Raskolnikov este victimă sau călău al propriului său destin necruțător? Astfel călăul poate deveni victimă și invers ca într-un quid-pro-quo merit să ne deruteze ca să amplifice enigma cu privire la jocul sorții. Aceste coincidențe semnificative care apar adesea în romanul *Crimă și pedeapsă* sunt parcă menite să ne contrarieze și ne determină totodată să ne reevaluăm poziția cu privire la destin, prinzându-ne ca într-un joc subtil al inchietudinei existențiale cu privire la ponderabilitatea hazardului și predestinării în viața noastră. Sensul interogației existențiale cu privire la libertatea de decizie și totodată de acțiune rezidă în paradoxul la care suntem supuși atâta timp cât suntem condiționați de evenimente și circumstanțe care se află în afara capacității noastre de control și exercitare a voinței. Dacă ținem cont de aceste aspecte importante, de starea interioară a lui Raskolnikov suprapusă peste cadrul extern situațional care determină de fapt sincronicitatea și care îi

trasează oarecum traiectoria existențială influențând acțiunile ulterioare prin plasarea într-un mediu propice pentru crimă, am putea aprecia în final că autorul crimei este doar parțial vinovat de crimă la fel ca Iuda care trebuia să fie *vânzător* ca să joace un rol în istoria umanității și ar putea să fie absolvit parțial sau total de vină. Însă aici am eludat în același timp rolul liberului arbitru în virtutea căruia avem totala libertate de a decide și a acționa conform conștiinței noastre în ciuda circumstanțelor sau a evenimentelor care ne-ar determina să ne îndreptăm într-o anumită direcție pe săgeata vieții. Conform acestei logici bazale aș putea afirma pe drept-cuvânt că el este o victimă neîndoielnică a destinului care îl determină în final să săvârșească crima în aceeași măsură în care devine pe deplin responsabil de viața celor din jurul său, având capacitatea de a confrunta circumstanțele și a învinge destinul prin exercitarea voinței într-o direcție nobilă, non-violentă în contextul global al ecologiei ființei. El este exact, după cum se ivește sincronicitatea, la timpul și locul nepotrivit.

Dostoievski n-a ales la întâmplare să opereze în text cu aceste coincidențe ci, din contră, le plasează în mod intenționat pentru a augmenta credibilitatea și verosimilitatea evenimentelor din roman. Mai mult, aceste coincidențe care apar des în romanul *Crimă și pedeapsă* parcă sunt menite să ne deruteze și ne determină să ne reevaluăm poziția cu privire la destin. Dar ce sunt de fapt aceste sincronicități?

Carl Gustav Jung a inventat termenul de *sincronicitate* ca să descrie coincidențele pline de sens pe care noțiunile convenționale de timp și cauzalitate nu le pot explica. Aceste coincidențe stranie trăite și de Raskolnikov par guvernate de legi necunoscute, aceste fenomene sincrone implicând psihicul și materia, știința și spiritul deopotrivă. Utilizarea sincronicității în cazul lui Dostoievski este un act intenționat, deliberat și conștient cu scopul de a ne pune și mai mult pe gânduri cu privire la cât de mult ne putem exercita voința și libertatea personală într-un context dat și cât de mult atâră de soartă firul vieții noastre, adică de aceste evenimente și circumstanțe externe care într-un mod direct ne influențează existența. Consider că Dostoievski credea deopotrivă în libertatea omului de alegere și exercitarea liberului arbitru, dar nu ignora nici acele aspecte care depășesc înțelegerea noastră și care sunt depozitate în inconștientul nostru colectiv sub formă de arhetipuri rezonând cu evenimente din viața noastră, chiar dacă par că sunt din afara noastră.

Deși nu era familiar cu teoria sincronicității a lui Jung sau cu teoria *personei* și a *umbrei*, deoarece pe când Dostoievski moare, Jung avea doar 6 ani, deci era imposibil ca Dostoievski să fie familiar cu opera lui Jung, totuși acesta reușește să sondeze procesele psihice inconștiente ale personajelor sale prin cercetările pe care le face la nivel de observație asupra coincidențelor survenite în viața proprie dar nu numai și care îl face să fie un deschizător de drumuri în psihologia abisală.

În studiile lui despre "*Sincronicitatea ca principiu al corelațiilor acauzale*", Jung face o dezvăluire surprinzătoare asupra unor fenomene de extrapercepție senzorială, subliniind că există niște legături inexplicabile între realitatea subiectivă a individului, de exemplu la nivelul trăirilor sau întâmplărilor, și realitatea obiectivă a acestuia prin interferențe de natură inexplicabilă sub forma unor coincidențe până acum neelucidate dar care își dovedesc existența. Acesta definește *sincronicitatea* ca pe un principiu explicativ ce completează cauzalitatea, o "*coincidență temporală între două sau mai multe evenimente neraportate*

*cauzal unul la celălalt și care au un conținut semnificativ identic sau asemănător*¹, așa cum pot fi ele percepute sub forma unei întâlniri între percepții interioare (presimțiri, viziuni, vise, idei subite) și evenimente exterioare, fie că acestea rezidă în trecut, prezent sau viitor. Sincronicitatea este de fapt un mod cu totul aparte de asamblare a fenomenelor prin care se ajunge la coincidențe sau corespondențe semnificative care sunt legate de procese psihice inconștiente. Legea Sincronicității funcționează ca o forță care acționează din culise și orchestrează evenimente și poate fi considerată o lege a intervențiilor paradoxale, puse de obicei pe seama divinității, a miracolelor inexplicabile, de a fi într-un anumit spațiu și timp, cu o pregătire interioară (dar nu neaparat), adică un sentiment sau un gând care corelează inexplicabil cu situația. Lumea misterelor sincronicității ni se înfățișează pas cu pas prin simboluri și sensuri oculte pe care doar dacă le intuim și le urmărim reușim să le identificăm. Această lume tainică a sensurilor se suprapune oarecum, într-o corespondență fantastică, peste cea fizică.

*“Dincolo de viața conștientă se ascunde cea subconștientă, iar de aceasta sunt legate presimțirile. Oamenii nu sunt legați numai de raporturi care se văd la lumina cotidiană a conștiinței. Există lianți mult mai tainici care duc spre adâncul vieții inconștiente. La Dostoievski, întotdeauna o altă lume invadează raporturile dintre oamenii acestei lumi...nu există întâlniri și raporturi întâmplătoare. Totul se defășurează într-o altă lume, are un sens superior. La el nu există hazardul realismului empiric. Prin caracterul lor fatal toate întâlnirile parcă nu sunt din această lume. Toate conflictele complexe și relațiile reciproce între oameni nu dezvăluie o realitate real-obiectivă, ci o viață interioară, destinul interior al oamenilor. În aceste conflicte și relații umane se soluționează misterul omului, al destinului său, se exprimă ideea universală.”*²

Știința modernă confirmă acest lucru și anume *“ideea că întregul Cosmos este alcătuit dintr-o unică țesătură, care include atât lumea naturii, cât și pe cea a oamenilor-o țesătură în care orice eveniment, oricât ne neînsemnat, este legat de toate celelalte...Pe tot cuprinsul acestui sistem, rețelele de rezonanță sau de simpatie formează interconexiuni, astfel că nici un eveniment nu survine izolat.”*³

Berdiaev a înțeles complexitatea relațiilor inconștiente care se leagă într-un mod de-a dreptul miraculos în romanele lui Dostoievski, în această tainică întrepătrundere dintre ființe și natură care construiesc împreună acest univers magic și fantastic în care coincidențele parcă sunt pregătite în laboratorul universului invizibil și care dau impresia că în culisele vieții există o forță care acționează ceva mai mult decât acțiunea oarbă.

*„Un liant tainic leagă pe Mășkin de Nastasia Filippovna și Rogojin, pe Raskonikov de Svidrigailov, pe Ivan Karamazov de Smerdeakov, pe Stavroghin de Șchioapă și Șatov. Toți sunt încătușați unul de altul prin legături parcă din altă lume”*⁴, iar dacă subiectul în cauză, cum e cazul lui Raskolnikov, conștientizează atât momentul în care acestea se întâmplă cât și după, ele devin o hartă a universului invizibil care ne transmite mesaje subtile. Nașterea unor astfel de fenomene sincronice se explică prin *ceva ca o cunoaștere apriorică*, care există și acționează în inconștient și care se bazează pe o ordine de corespondență a microcosmosului

¹ Jung, *Sincronicitatea ca principiu al corelațiilor acauzale*, ed. cit., vol. 8, p. 506

² Berdiaev, *Filosofia lui Dostoievski*, Ed. Institutul European, Iași, 1992, p. 16

³ A. Combs, M. Holland, *Sincronicitate*, Ed. Elena Francisc Publishing, București, 2008, p. 15, 17

⁴ Berdiaev, *Filosofia lui Dostoievski*, Ed. Institutul European, Iași, 1992, p. 16

cu macrocosmosul ce se sustrag intervențiilor noastre de orice fel, fără nici o determinare și în care există la un anumit nivel o lume engramată a arhetipurilor care sunt reflectate în inconștințel colectiv și care dețin rolul operațiilor coordonatoare într-un continuum omniprezent. Chiar în coincidența semnificativă, care crează din imaginea interioară o anumită vibrație care calibrează cu evenimentul exterior și care constituie chintesenta fenomenelor sincronistice, se revelează aspectul spiritual care permite realizarea salturilor spirituale dar și dimensiunea material-corporală a arhetipului. Din păcate, Raskolnikov nu a înțeles acest fenomen ca fiind un ghid spiritual ci, din contră, l-a perceput ca pe o forță, adică o mână nevăzută căreia nu i se poate opune și care îl conduce inevitabil la crimă. Prin încărcătura sa energetică la un înalt nivel spiritual și prin acțiunea sa numinoasă, arhetipul produce acea emoționalitate accentuată în acela care are parte de o experiență de vârf⁵ (la limita existenței) care îl transpune literalmente într-un mod aproape mistic, acesta coborând din sfera mentalului în cea a abisalului, a latențelor noologice, care crează spațiul de manifestare pentru experimentarea acestor fenomene sincronistice.

“În ultima vreme, însă, Raskolnikov devenise superstițios, și această tendință stăruia în el multă vreme. Iar mai apoi, era totdeauna înclinat să creadă că se întâmplase datorită unor influențe și coincidențe ciudate și misterioase...Ziua de ajun, plină de elemente neprevăzute și hotărâtoare, rezolvase dintr-o dată toată problema și lucra asupra lui aproape mecanic: parcă l-ar fi împins de la spate o putere oarbă și neînduplecată, de neînving. Ca și cum din nebagare de seamă i s-ar fi prins poalele hainei într-o curea de transmisie și acum îl trăgea și pe el sub roata mașinii.”⁶

Vizionar de excepție, Dostoievski pune bazele unui sistem noologic, am putea spune că îl chiar inventează însă fără să-l structureze, deopotrivă acesta încearcă o tentativă de formulare a unui sistem de sincronicitate în scriitura sa, realizând-o la un nivel intuitiv într-un mod formidabil pentru cunoștințele din acea epoca, chiar dacă nu reușește să-l explice și să-l construiască științific prin conceptualizare în manieră Jungiană. El reușește datorită limbajului să evidențieze rolul profund al acestor coincidențe neobișnuite și, în același timp, fenomenele care marchează oarecum destinul lui Raskolnikov într-un mod mistic, în mod inexplicabil și totuși veridic. Această dimensiune metafizică și mistică are scopul de a ne face mai conștienți asupra fragilității ființei umane care este câteodată la îndemâna unor forțe benefice sau malefice pe care nu și le poate explica, care transcend cu mult înțelegerea limitată de actul voinței personale, asemeni experimentului iovist în care, într-un timp record de scurt, datorită unor circumstanțe, viața lui devine mizerabilă și chinuitoare, tocmai ca mai apoi în această inechitate a existenței, să se arate omnipotența divină. La fel ca și Iov, personajul Raskolnikov devine o unealtă a circumstanțelor și a coincidențelor care îi marchează insidios destinul. Aceste forțe benefice și malefice sub forma arhetipurilor “*au fost și sunt puteri sufletești ale vieții, care vor să fie luate în serios și au grijă, într-un mod curios, să capete valabilitate. Ele au fost mereu aducătoare de protecție și salvare, iar încălcarea lor are drept consecințe binecunoscutele pericole ale sufletului din psihologia primitivilor. Ele sunt și stimulii infailibili ai tulburărilor nevrotice și chiar psihotice, căci se comportă la fel ca organe ale*

⁵ Maslow, H., Abraham, *Motivație și personalitate*, Ed. Trei, București. 2013

⁶ Dostoievski, *Crimă și pedeapsă*, , Ed. Cartea românească, p.77,86

corpului sau sisteme funcționale organice neglijate sau maltratate.”⁷ “*Arhetipul este forma recunoscută prin introspecție a faptului psihic aprioric de-a-fi-ordonat.*”⁸ Psihicul ființei umane devine în anumite condiții tainice un veritabil transformator al energiei din lumea arhetipală, externă, atemporală, spațială, acauzală în frecvențe de vibrație care devin perceptibile spațio-temporal.

Această percepție a sincronicității deliberate o evidențiază și Gary Saul Morson lecturând *Jurnalul unui scriitor*, subliniind această marcă auctorială binevenită, spre deosebire de Ernest Simmons⁹ și alții care percep aceste coincidențe oarecum melodramatice și nelalocul lor, fiind ca o pată în opera scriitorului:

„*Teoria lui Dostoievski asupra sincronicității, adică ideea că în anumite momente(...) ar putea să existe conexiuni semnificative, chiar oculte între evenimente simultane care nu au legătură cauzală*”¹⁰

Pentru a dezlega această enigmă și a înțelege rolul metafizicii răului în contextul operei dostoievskiene, vom urmări firul evenimentelor dictate de legea serialității prezentă în romanul *Crimă și pedeapsă* și modul în care fenomenele sincronice se revelează pe parcurs fiind ca niște jaloane care trasează drumul către ce urmează să se întâmple aproape inevitabil, crima.

“*Mai târziu, când își aducea aminte de seara aceasta și de tot ce i se întâmplase în zilele acelea, clipă cu clipă, punct cu punct, trăsătura cu trăsătură, îl uimea până la superstiție o împrejurare care n-avea nimic prea deosebit în sine, dar la care se gândise adesea mai târziu, și îi părea că avusese o înrîurire fatală asupra soartei lui. Și anume: nu izbutea să înțeleagă și să-și explice de ce, obosit și frînt cum era, în loc să se întoarcă de-a dreptul acasă, pe drumul cel mai scurt, cum ar fi fost logic să facă, o luase prin piața Sennaia, unde nu avea nici o treaba și nu-l atrăgea nimic. Nu era un ocol mare, dar era un ocol, și absolut inutil. Firește, de zeci de ori se înapoiase acasă fără să-și amintească străzile pe care mersese dar de ce, se întreba el întruna, de ce întâlnirea aceea atât de importantă, hotărîtoare pentru soarta lui și în același timp cu totul întâmplătoare, pe care a avut-o în piața Sennaia (unde nu avusese nici un motiv să meargă), se nimerise să fie tocmai atunci, în acel ceas, în acea clipă a vieții, când-date fiind starea de spirit și împrejurările în care se găsea-avea puțința sa înrîureasca atât de hotărîtor și irevocabil întreaga lui soarta? Ca și cum ar fi fost un lucru predestinat!*”¹¹

Făcând o paralelă cu nuvela lui Dostoievski, *Însemnări din subterană*, chiar în primele rânduri omul din subterană explicitează faptul că anumite evenimente sau lucruri ne pot îndepărta de pe calea aleasă de noi însă ele sunt menite parcă să ne fie predestinate întocmai ca să reveleze natura esențială a omului, care încearcă să se sustragă destinului său tragic prin a-și găsi explicații metafizice pentru destinul său. În viziunea sa există motive întemeiate pentru care omul nu vrea să urmeze în mod firesc cursul drumului său ci dorește dinadins să se îndepărteze sau chiar să nu se conformeze înrîuririi firești, deși este predestinat să facă drumul, în speranța că, aproape întotdeauna, drumul duce undeva și că destinația este mai

⁷ Jung, *Despre psihologia arhetipului infans*, ed. cit., vol.1, p.179-180

⁸ Jung, *Sincronicitatea ca principiu al corelațiilor acauzale*, ed. cit., vol.8, p.583

⁹ Simmons, Ernest J, *Dostoevsky*, New York: Vintage, 1940

¹⁰ Morson, Gary Saul. *The Boundaries of Genre: Dostoevsky's Diary of a Writer and the Traditions of Literary Utopia*, Northwestern University Press, 1988, p.191

¹¹ Dostoievski, *Crimă și pedeapsă*, Ed. Cartea românească, 1981, p.77,86

puțin importantă decât procesul în sine. Totuși, nu există nici o explicație logică pentru care Raskolnikov ocolise prin piața Sennaia, neavând nici o treabă și concluzionând în final că era un lucru predestinat.

Sincronicitatea ne descoperă o lume a semnificațiilor profunde și tainice, care pare cumva ascunsă ochilor noștri și într-un fel greu de identificat dar care se întretese în marea pânză a evenimentelor omenirii și care se întrepătrunde cu lumea fizică în care noi trăim și este la fel de adevărată ca aceasta. Jung considera că asemenea corespondențe se pot produce între un eveniment sau o stare psihică (date fiind starea de spirit și împrejurările în care se găsea Raskolnikov în momentul acela) și un eveniment fizic (plimbarea aparent întâmplătoare prin piața Sennaia), care nu sunt legate cauzal unul de celălalt. Asemenea evenimente sincronice au loc atunci când manifestările psihice concordă cu realitatea exterioară. Această frecvență vibrațională transmisă emoțional și energetic universului de către Raskolnikov a creat spațiul propice (câmpul morfic) de a ocoli și a trece prin piața Sennaia fără nici o explicație rațională și plauzibilă. Crearea unor întâmplări așa-zis favorabile sau prielnice sub forma unor lanțuri de evenimente circumstanțiale și seriale indică deasemenea o coincidență profund semnificativă dintre starea psiho-mentală a unei persoane și unul sau mai multe evenimente exterioare și obiective, care se află în afara câmpului de percepție al acesteia, sau care sunt îndepărtate în timp și care, după cum am văzut în mod explicit, nu pot fi cunoscute sau verificate decât după ce evenimentul respectiv s-a produs.

“Până la locuința lui nu mai erau decât câțiva pași. Intră în casă ca un condamnat la moarte. Nu se gândea la nimic și nici nu era în stare să gândească; dar simți deodată, cu întreaga-i ființă, ca nu mai avea voință, nici putere de a judeca, că totul era definitiv hotărât. Firește, chiar dacă ar fi așteptat ani de zile, cu planul gata făcut, o ocazie prielnică, tot n-ar fi putut, desigur, să dea peste o împrejurare mai favorabilă reușitei acestui plan, decât aceea ce i se prezenta acum. În orice caz, ar fi fost foarte greu să afle din ajun, atât de sigur, de exact și fără de risc, fără să pună întrebări primejdioase, fără să facă cercetări că, a două zi, la cutare oră, bătrâna cutare, împotriva căreia planuia atentatul, va rămîne acasă singura de tot.”¹²

Inclusiv cadrul din spatele cortinei destinului este pregătit în cel mai minuțios mod de către acea forță irezistibilă la care nu i se poate împotrivi. De ce trebuia să se afle acolo chiar în acel moment ca să audă că bătrâna cămătăreasă va rămâne singură la ora șapte și să audă totodată de Lizaveta de la niște negustori? Acest *din întâmplare* apare aproape ca un leitmotiv în tema crimei și care ne indică jocul hazardului în traiectoria destinului personajelor dostoievskiene.

*„În ultima vreme, însă, Raskolnikov devenise superstițios, și această tendință stăruia în el multă vreme. Iar mai apoi, era totdeauna înclinat să creadă că se întâmplase datorita unor influențe și coincidențe ciudate și misterioase... Până și acest fapt îi păru destul de ciudat; tocmai venea de la femeia aceea și deodată auzea vorbindu-se despre dânsa. O simpla coincidență, firește, totuși, se întâmplă că el este obsedat de o impresie foarte stranie și iată cineva, parcă anume, ar vrea să-i bată în strună: studentul începe să vorbească despre această Aleona Ivanovna și să-i dea prietenului său fel de fel de amănunte asupra ei... O idee ciudata își făcea loc în mintea lui și-l frământa în întregime”.*¹³

¹² Dostoievski, *Crimă și pedeapsă*, Ed. Cartea românească, 1981, p.76

¹³ Ibidem, p.77

Sentimentul lui Raskolnikov legat de destinul său inexorabil se manifestă ca o premoniție care semnalizează ceea ce îi este dat să se întâmple și se va realiza fără îndoială, deoarece, conform legii atracției universale, avem tendința de a atrage lucruri asupra cărora zăbovim mereu cu mintea. Pentru el, cămătăreasa devine obsesie, ideea lui cu privire la crimă îi preocupă întreaga ființă. În ciuda acestor influențe exterioare și a coincidențelor ciudate și misterioase, liberul lui arbitru nu este anulat. Tocmai prin aceasta este prins ca într-un joc al destinului și între forțe misterioase care îl depășesc și pe care nu le poate înțelege cu mintea, asemenea lui Iov care trece prin nenorociri fără să înțeleagă cauza. Însă deopotrivă cu Iov, el este pus în fața unei alegeri: fie a rămâne fidel conștiinței sale și potențialului său de bunătate manifestat din când în când, fie a se lăsa pradă patimilor mistuitoare care îi tulbură și îi sfâșie ființa. Din discuția cu ofițerul, el pune în balanță, pe de o parte, mii de de forțe tinere, pline de vlagă care se irosesc fiind robite de viciu, mizerie și descompunere și care se prăpădesc de pomană și, pe de altă parte, o babă ofticoasă, proastă, bolnavă și răutăcioasă, de-a dreptul inutilă care este dăunătoare pentru semenii ei. El consideră moartea bătrânei ca fiind pentru o cauză nobilă care l-ar scuti de judecata publică (în sinea lui) și care ar putea justifica crima sa, fiind considerată ca o binefacere întru salvarea omenirii și a cauzei comune. Oare de ce și de unde nevoia sa de a lăsa diavolul să-și ia tributul din mâna sa, la fel cum el consideră că acesta își ia tributul în fiecare an prin zecile de mii de vieți sacrificate pe cântarul viciului? Ispita de a face dreptate cu orice preț, oare nu vine tocmai din faptul de a egaliza șansele și oportunitățile la viață și a-i salva de la pieire? Însă tocmai această dorință ascunde miezul putred al orgoliului, al preamăririi de sine, în sensul de a decide hotărât să se poziționeze deasupra destinului cu scopul de a *îndrepta natura* și lucrarea ei în om. Astfel, în mod paradoxal, el cade pradă mișcărilor sinuoase ale destinului necruțător care îl determină să renunțe la privilegiile libertății și să se înrobească prin propria sa nebunie, considerând lucrarea subtilă a sincronicităților ca fiind pură predestinare, ceea ce l-a dus inevitabil la o alegere greșită care a dat curs direct crimei.

„Dar de ce, de ce tocmai acum se întâmpla să audă exprimate aceste idei, tocmai în clipa când și în mintea lui se nășteau...exact aceleași gânduri? De ce tocmai acum, când abia ieșise din odaia batrînei cu germenul acestui gând se nimerise să auda vorbindu-se despre ea? întotdeauna i s-a părut stranie coincidența!”¹⁴

Cine sau ce este acel ceva care vrea sa-i cânte în strună? Care este acea forță irezistibilă care îl mână într-o direcție anume? Oare care ar fi cântarul potrivit cu care să se măsoare importanța vieții pentru diverși oameni?

Pâna și discuția legată de etica ființării devine deplasată, iar justificarea crimei în aritmetica vieții o ecuație insolvabilă ce ține de socoteala Destinului. Atunci când pune în balanța vieții valoarea cămătăresei („*acea scorpie, putred de bogata care primește și amanete de o rubla de la studenți*”¹⁵) sau miile de vieți salvate prin binefacerea care s-ar face în urma crimei, el se plasează în poziția Marelui Judecător și Creator al tuturor lucrurilor,

¹⁴ Ibidem, p.,81

¹⁵ Ibidem, p.78

supralicitează supraomul și desfide divinitatea ca mijloc de echilibrare și orânduire cosmică a tuturor lucrurilor.¹⁶

În acest sens devine clar demonstrat paradoxul metafizicii răului în contextul în care, ca și în vremea lui Iov, ne punem întrebarea, pe bună dreptate, cum se face că prosperă o bătrână, răutacioasă, bolnavă, inutilă, fără sens în viață, în detrimentul celor exploatați de dânsa, acei tineri plini de vlagă, care se prăpădesc de pomană, fara sprijin material.¹⁷ Dilema datoriei și a conștiinței apare recurent în opera dostoievskiană zugrăvind lupta interioară între a-ți face datoria conform conștiinței, pe de o parte, și, pe de altă parte, instinctul de protecție, de conservare și nevoia de sens. Rămâne astfel un semn de interogație existențial cu privire la sensul vieții și existența răului în lume. De ce Dumnezeu îngăduie acești oameni răi să traiască liberi și fericiți iar tineri cu perspective și potențial să moară? (tributul Diavolului).¹⁸

„De ce-oi fi crezut eu, se gândea el, ajungând în gang, că tocmai în clipa necesară ea va lipsi de acasă? De ce, de unde mi-a intrat ideea asta în cap?...Era profund contrariat, se simțea chiar umilit într-un fel.” Chiar când găsește toporul și nu era nimeni în jur el exclamă: *“Aici nu rațiunea, dracul a fost la mijloc!, se gândi el, zâmbind ciudat. Întâmplarea îi dădu un curaj nemăsurat.”*¹⁹

Determinarea câteodată merge în tandem cu sincronicitatea deoarece crează spațiu de manifestare forțelor astrale (creând câmpuri morfice) care duc la îndeplinirea voinței atunci când toată energia se centrează într-o direcție. Chogyam Trungpa Rinpoche, mare Maestru tibetan budist, fondatorul mai multor centre și universități din SUA afirma:

*“Deși noi nu suntem totdeauna capabili să producem în mod conștient fenomene de sincronicitate, noi creăm de multe ori evenimentele care duc la apariția acestora....Astfel, o vrajă divină permite sincronicității să se manifeste”.*²⁰

“Mai târziu își aducea aminte cum bănuise, dintru început, fără să știe de ce, că acești pași se îndreptau, neaparat acolo, către etajul trei, la bătrână. De unde venise această presimțire? Să fi fost atât de deosebit și semnificativ sunetul acelor pași?” (p.98)...tocmai atunci plecaseră, parcă anume. Probabil că ei fugiseră adinaueri, făcând atâta gălăgie. Podelele fuseseră abia vopsite (p.102).Dar avu noroc. Ușa de la odăița portarului era închisă, dar nu încuiată, deci era probabil că portarul se întoarse acasă.” p.104)²¹

Cum putem numi anumite fenomene sincronice: noroc, șansă, soartă? Utilizarea sincronicității de către Dostoievski este un act intențional și conștient cu scopul de a ne pune și mai mult pe gânduri cu privire la măsura în care ne putem exercita voința și libertatea personală într-un context dat, fie influențat de evenimente și circumstanțe externe, câteodată neidentificabile, fie ca reacție internă care funcționează ca un impuls sau instinct bazal și care ne influențează în mod direct existența. Astfel această abordare critică se situează ca o nouă

¹⁶ Psalm 37 din sursa Biblia sau Sfânta Scriptură: <http://www.ebible.ro/> (în diverse traduceri)

¹⁷ Iov 21:7,13 *De ce trăiesc cei răi, de ce ajung la bătrânețe și se întăresc în putere?... Ei își trăiesc zilele în bunăstare și se coboară în Locuința Morților în pace.* (sursa Biblia sau Sfânta Scriptură: <http://www.ebible.ro/>)

¹⁸ Dostoievski, *Crimă și pedeapsă*, Ed. Cartea românească, 1981, p.63

¹⁹ Ibidem, p.88

²⁰ *Miracolele tainice ale sincronicității*, Suplimentul Caietului Taberei Spirituale de vacanță, Costinești, 2002, p.14

²¹ Dostoievski, *Crimă și pedeapsă*, Ed. Cartea românească, 1981, p.98,102,104

paradigmă față de critica literară de până acum, care pune intenția crimei cu totul în căra eroului.

Bibliografie:

- Berdiaev, *Filosofia lui Dostoievski*, Ed. Institutul European, Iași, 1992
Combs, A., Holland, M., *Sincronicitate*, Ed. Elena Francisc Publishing, București, 2008
Dostoievski, F.M., *Crimă și pedeapsă*, Ed. Cartea românească, 1981
Hopcke, Robert, *Nimic nu e întâmplător: Coincidențe și destin*, Ed. Humanitas, 2002
Jung, Carl, *Despre psihologia arhetipului infans*, ed.cit., vol. 1
Jung, Carl, *Sincronicitatea ca principiu al corelațiilor acauzale*, ed.cit, vol.8
Morson, Gary Saul., *The Boundaries of Genre: Dostoevsky's Diary of a Writer and the Traditions of Literary Utopia*, Northwestern University Press, 1988
Richo, David, *Puterea coincidenței. Cum ne arată viața ceea ce avem nevoie să știm*, Editura Trei, București, 2011
Simmons, Ernest J, *Dostoevsky*, New York: Vintage, 1940
****Miracolele tainice ale sincronicității*, Suplimentul Caietului Taberei Spirituale de vacanță, Costinești, 2002 ,p.14
****Biblia sau Sfânta Scriptură*: <http://www.ebible.ro/> (în diverse traduceri)